



Bryssel, 15. tammikuuta 2020
(OR. en)

14994/2/19
REV 2

JAI 1312
DATAPROTECT 302
DAPIX 364
FREMP 177
DIGIT 180
RELEX 1150

ILMOITUS: A-KOHTA

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Neuvosto
Ed. asiak. nro:	14994/1/19 REV 1
Asia:	Neuvoston kanta yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen ja sitä koskevat havainnot – Hyväksyminen

1. Yleisellä tietosuoja-asetuksella korvattiin direktiivi 95/46/EY. Asetuksella on kaksi tavoitetta: toisaalta parantaa yksilöiden tietosuoja-oikeuksia ja toisaalta kehittää liiketoimintamahdollisuuksia helpottamalla henkilötietojen vapaata liikkuvuutta digitaalisilla sisämarkkinoilla.

2. Yleinen tietosuoja-asetus tuli voimaan toukokuussa 2016, ja sitä on sovellettu 25. toukokuuta 2018 lähtien.

3. Yleisen tietosuoja-asetuksen 97 artiklan mukaan komission on toimitettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus yleisen tietosuoja-asetuksen arvioinnista ja uudelleentarkastelusta. Ensimmäinen kertomus on määrä antaa 25. toukokuuta 2020. Siinä komission on otettava huomioon Euroopan parlamentilta ja neuvostolta sekä muilta asiaankuuluvilta elimiltä ja muista lähteistä saadut näkemykset ja löydökset. Komissio voi myös pyytää jäsenvaltioilta ja valvontaviranomaisilta tietoja.

Arvioinnin ja uudelleentarkastelun yhteydessä komissio tarkastelee erityisesti seuraavien soveltamista ja toimivuutta:

- kolmansiin maihin ja kansainvälisiin järjestöihin tehtäviä henkilötietojen siirtoja koskeva V luku siten, että erityistä huomiota kiinnitetään asetuksen 45 artiklan 3 kohdan ja direktiivin 95/46/EY 25 artiklan 6 kohdan perusteella hyväksyttyihin päätöksiin; ja
- yhteistyötä ja yhdenmukaisuutta koskeva VII luku.

4. Puheenjohtaja laati neuvoston kannan valmistelemiseksi tekstin, joka pohjautui jäsenvaltioiden toimittamiin huomautuksiin. Neuvoston tietojenvaihto- ja tietosuojatyöryhmä (DAPIX) kokoontui 3. syyskuuta, 21. lokakuuta, 11. marraskuuta ja 5. joulukuuta 2019 keskustellakseen neuvoston kannasta.

5. Hiljaisen hyväksynnän menettelyn, joka käynnistettiin 6. joulukuuta 2019, jälkeen valtuuskunnat pääsivät sopimukseen tämän ilmoituksen liitteenä olevan neuvoston kannan tekstistä.

6. Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään näin ollen suosittamaan, että neuvosto hyväksyy liitteenä olevan kantansa yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen ja sitä koskevat havainnot jonkin tulevan istuntonsa esityslistan A-kohtana. Yhdistynyt kuningaskunta pidättyy äänestämästä. Komissiolle tiedotetaan neuvoston kannasta.

1. Johdanto

1) Yleinen tietosuojasetus¹ tuli voimaan 25. toukokuuta 2018, ja sillä kumottiin direktiivi 95/46/EY. Yleisen tietosuojasetuksen tavoitteena on luoda EU:hun vahvempi ja johdonmukaisempi tietosuojakehys, jota tuetaan vahvalla täytäntöönpanolla. Yleisellä tietosuojasetuksella on kaksi tavoitetta. Ensinnäkin sillä suojellaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia ja erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan. Toiseksi mahdollistetaan henkilötietojen vapaa liikkuvuus sekä digitaalitalouden kehittäminen sisämarkkinoilla.

2) Yleisen tietosuojasetuksen 97 artiklan mukaan komission on toimitettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle ensimmäinen kertomus kyseisen asetuksen arvioinnista ja uudelleentarkastelusta. Kertomus on toimitettava 25. toukokuuta 2020 mennessä ja sen jälkeen joka neljäs vuosi.

3) Tässä yhteydessä komissio tarkastelee erityisesti seuraavien soveltamista ja toimivuutta:

- kolmansiin maihin ja kansainvälisiin järjestöihin tehtäviä henkilötietojen siirtoja koskeva V luku siten, että erityistä huomiota kiinnitetään tämän asetuksen 45 artiklan 3 kohdan ja direktiivin 95/46/EY 25 artiklan 6 kohdan perusteella hyväksyttyihin päätöksiin; ja
- yhteistyötä ja yhdenmukaisuutta koskeva VII luku.

4) Yleisessä tietosuojasetuksessa edellytetään, että komissio ottaa huomioon Euroopan parlamentilta ja neuvostolta sekä muilta asiaankuuluvilta elimiltä ja muista lähteistä saadut näkemykset ja löydökset. Komissio voi myös pyytää jäsenvaltioilta ja valvontaviranomaisilta tietoja.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, annettu 27. huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus).

5) Edellä mainittujen neuvoston näkemysten ja löydösten valmistelemiseksi valtuuskuntia pyydettiin toimittamaan kirjallisia huomautuksia². DAPIX -työryhmä keskusteli jäsenvaltioiden huomautuksista 21. lokakuuta, 11. marraskuuta ja 5. joulukuuta 2019. Tässä asiakirjassa hahmotellaan ja tiivistetään neuvoston näkemykset ja löydökset edellä mainituissa kokouksissa tehdyn alustavan työskentelyn tuloksena. Neuvosto on myös pannut merkille komission tiedonannon "Tietosuoja säännöt luottamuksen rakentajana EU:ssa ja sen ulkopuolella – tilannekatsaus"³, jäljempänä 'tiedonanto', joka hyväksyttiin heinäkuussa 2019. Tiedonannossa tarkasteltiin EU:n tietosuoja säännösten vaikutuksia sekä mahdollisuuksia parantaa niiden täytäntöönpanoa entisestään. Vaikka komission mukaan uudet tietosuoja säännöt ovat saavuttaneet monia niille asetetuista tavoitteista, samalla tiedonannossa myös esitetään konkreettisia toimia näiden sääntöjen ja niiden soveltamisen vahvistamiseksi edelleen.

6) Neuvosto katsoo, että sen näkemysten ja löydösten ei pitäisi rajoittua yleisen tietosuoja-asetuksen 97 artiklan 2 kohdassa erikseen mainittuihin aiheisiin. Näin ollen neuvosto myös kannustaa komissiota arvioimaan ja tarkastamaan tulevassa kertomuksessaan yleisen tietosuoja-asetuksen toimintaa yli sen, mitä asianomaisessa artiklassa on erikseen mainittu. Lisäksi komission olisi otettava huomioon asiaankuuluvien sidosryhmien kokemukset ja kannanotot. Tämä auttaa varmistamaan, että arviointi on mahdollisimman kattava. Ottaen huomioon yleisen tietosuoja-asetuksen merkitys ja vaikutukset alati kehittyvässä digitaalisessa yhteiskunnassa, painavat syyt puoltavat laajempaa tarkistamista ja jatkuvaa keskustelua aiheesta.

7) Samaan aikaan neuvosto korostaa, että yleistä tietosuoja-asetusta on sovellettu vasta toukokuusta 2018. Näin ollen on todennäköistä, että yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta tulevina vuosina saatava kokemus tuo lisävalaistusta useimpiin jäsenvaltioiden määrittämiin kysymyksiin. Jäsenvaltioiden olisi myös hyödyllistä saada lisäohjausta, erityisesti Euroopan tietosuojaneuvostolta, sekä mahdollisuus vaihtaa tietoja kansallisista käytännöistä, tulkinnoista ja tuomioistuimen päätöksistä.

² 12756/19 REV 1.

³ 11535/19.

8) Neuvosto on tehnyt useita yksityiskohtaisia havaintoja yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta. Tässä asiakirjassa neuvosto hahmottelee tiettyjä aiheita, joiden on katsottu olevan erityisen keskeisiä jäsenvaltioiden kannalta. Näiden kysymysten on myös määrä ilmetä asianmukaisella tavalla ensimmäisessä komission esittämässä kertomuksessa.

2. Yleisiä huomioita

9) Neuvosto katsoo, että yleinen tietosuoja-asetus on ollut menestys. Se on epäilemättä tärkeä virstanpylväs ja väline, jolla vahvistetaan oikeutta henkilötietojen suojaan ja edistetään luottamuksen mahdollistavaa innovointia EU:ssa. Yleinen tietosuoja-asetus on myös johtanut siihen, että tietosuojan merkitys sekä EU:ssa että sen ulkopuolella tiedostetaan entistä paremmin.

10) Neuvosto panee myös merkille kansallisten valvontaviranomaisten tärkeän roolin yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuuden ja johdonmukaisen soveltamisen kannalta. Lisäksi neuvosto panee merkille sen, että valvontaviranomaisten toiminta on huomattavasti lisääntynyt, mikä on yhteydessä niiden uusien tehtävien ja toimivaltuuksien harjoittamiseen, sekä myönteisen kehityksen sen osalta, että niille on monissa jäsenvaltioissa myönnetty huomattavasti enemmän resursseja. Neuvosto yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten välinen yhteistyö on tärkeää, erityisesti Euroopan tietosuojaneuvoston puitteissa. Tätä yhteistyötä olisi entisestään vahvistettava, koska se on erityisen keskeistä valvottaessa sellaista rajatylittävää käsittelyä, johon sisältyy riskejä tai joka koskee useita jäsenvaltioita, kuten suurten teknologiayritysten osalta.

11) Neuvosto myös kannattaa komission tiedonannossaan esittämää ajatusta, jonka mukaan kilpailu-, kuluttaja- ja tietosuojaviranomaisten olisi tarvittaessa tehtävä yhteistyötä esimerkiksi suurten teknologiayritysten valvonnassa. Neuvosto toteaa, että näiden yritysten laaja vaikutusvalta ja niiden liiketoimintamallit ovat herättäneet huolta. Olisi syytä tarkastella ja seurata esimerkiksi sitä, kuinka rekisteröidyt voivat riittävästi harjoittaa oikeuksiaan suuria teknologiayrityksiä vastaan. EU:n tasolla tarvitaan koordinoituja toimia haasteiden laajuuden tutkimiseksi ja vision luomiseksi siitä, miten haasteisiin voidaan vastata.

12) Lisäksi neuvosto katsoo, että rekisterinpitäjät ja henkilötietojen käsittelijät tarvitsevat enemmän selvennyksiä ja ohjausta valvontaviranomaisilta ja Euroopan tietosuojaneuvostolta. Komission tulevassa arviointikertomuksessa olisi myös korostettava laajaa tarvetta käytännön suuntaviivoihin ja muihin sopiviin keinoihin tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

13) Alakohtaisten käytännesääntöjen laatiminen yleisen tietosuoja-asetuksen 40 artiklan mukaisesti saattaisi olla asianmukainen tapa edistää yleisen tietosuoja-asetuksen asianmukaista soveltamista. Tällaisissa käytännesäännöissä voitaisiin kiinnittää erityistä huomiota sellaisiin kysymyksiin kuin lasten henkilötietojen suoja tai terveystietojen käsittely. Valvontaviranomaisten kanssa parhaillaan sovittavan käytännesääntöjen luettelon avulla voitaisiin parantaa tällaisten hankkeiden koordinointia ja tukemista. Toimenpiteitä, joilla kannustetaan tällaisten käytännesääntöjen laatimiseen, olisi lisättävä ja kehitettävä edelleen.

14) Samalla neuvosto panee merkille, että uudet ilmiöt, erityisesti kehitteillä olevat teknologiat, tuovat myös uusia haasteita henkilötietojen suojalle sekä muiden perusoikeuksien suojalle, kuten syrjintäkiellolle. Nämä haasteet liittyvät sellaisiin aiheisiin kuin massadatan, tekoälyn ja algoritmien sekä esineiden internetin ja lohkoketjuteknologian käyttö. Sama koskee myös sellaisten teknologioiden kuin kasvontunnistuksen, uudentyyppisen profiloinnin ja "deep fake"-teknologian käyttöä. Kvanttilaskennan kehittäminen voi myös aiheuttaa haasteita henkilötietojen suojalle. Toisaalta neuvosto panee merkille, että näiden teknologioiden tietyt sovellukset voivat myös olla suuri etu ja mahdollisesti parantaa Euroopan kansalaisten yksityisyyttä. Jotta voitaisiin pysyä kehitteillä olevien teknologioiden tasalla, neuvosto katsoo, että teknologisen kehityksen ja yleisen tietosuojasäätelyn välistä suhdetta EU:n tasolla on tarpeen jatkuvasti seurata ja arvioida.

15) Neuvosto korostaa, että yleinen tietosuojasäätely on laadittu teknologianeutraaliksi ja että sen säännöksillä puututaan jo näihin uusiin haasteisiin. Neuvosto pitää keskeisenä, että yleinen tietosuojasäätely ja yleisemmin henkilötietojen suojaa koskeva EU:n oikeudellinen kehys asetetaan tulevien digitaalipoliittisten aloitteiden kehittämisen edellytykseksi. Edellä esitetty huomioon ottaen neuvosto kuitenkin katsoo, että on tarpeellista selvittää mahdollisimman pian sitä, miten yleistä tietosuojasäätelyä sovelletaan edellä mainittuihin uusiin teknologioihin.

3. Kansainväliset siirrot

16) Komissio panee tiedonannossaan merkille positiivisen suuntauksen, jonka mukaan tietosuojasäätelyä kehitetään maailmanlaajuisesti. Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108, jota on hiljattain tarkistettu, sopimuspuolten määrä on kasvussa. Samalla eri puolilla maailmaa sijaitsevat maat hyväksyvät uutta tietosuojalainsäädäntöä tai nykyaikaistavat tietosuojaa koskevia sääntelypuitteitaan.

17) Neuvosto katsoo, että päätökset tietosuojaan riittävydestä ovat keskeinen väline, jonka avulla rekisterinpitäjät voivat siirtää henkilötietoja turvallisesti kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille. Tässä suhteessa neuvosto myös katsoo olevan keskeistä, että tietosuojaan riittävyttä koskevat päätökset pohjautuvat kaikkien niitä koskevien perusteiden noudattamiseen, myös kun on kyse henkilötietojen siirtämisestä edelleen. Rekisteröidyn oikeuksien tehokkaan suojelun kannalta on olennaisen tärkeää, että päätöksiä tietosuojaan riittävydestä seurataan ja tarkistetaan säännöllisesti, sen mukaisesti kuin unionin lainsäädännössä edellytetään. Neuvosto kannattaa komission tiedonannossaan ilmaisemaa aikomusta tehostaa entisestään vuoropuhelua tietosuojaan riittävydestä vaatimukset täyttävien keskeisten kumppanien kanssa. Neuvosto kannustaa komissiota tarkastelemaan vaihtoehtoa, että annettaessa uusia päätöksiä tietosuojaan riittävydestä, käsiteltäisiin erityisesti siirtoja viranomaisille ja viranomaisten välillä. Neuvosto panee myös tyytyväisenä merkille komission suunnitelman raportoida vuonna 2020 yhdentoista direktiivin 95/46/EY perusteella hyväksytyn, tietosuojaan riittävyttä koskevan päätöksen uudelleentarkastelusta.

18) Neuvosto panee merkille, että tällä hetkellä on voimassa vain 13 tietosuojaan tason riittävyttä koskevaa päätöstä, joista yksi on Yhdysvaltojen Privacy Shield -järjestely. Näin ollen rekisterinpitäjän on turvauduttava muihin yleisen tietosuoja-asetuksen V luvun tarjoamiin välineisiin monissa tilanteissa siirtäessään henkilötietoja kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille. Tämä huomioon ottaen neuvosto on yhtä mieltä siitä, että on tärkeää käsitellä myös muiden välineiden soveltamista yleisen tietosuoja-asetuksen V luvun mukaisesti kansainvälisiin siirtoihin. Toisinaan nämä muut välineet voivat myös vastata paremmin yksittäisten rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden tarpeisiin tietyllä alalla. Neuvosto korostaa näiden välineiden etuja. Tällaisia välineitä ovat muun muassa viranomaisten tai elinten väliset oikeudellisesti sitovat ja täytäntöönpanokelpoiset välineet, yritystä koskevat sitovat säännöt, komission tai valvontaviranomaisen hyväksymät tietosuojaa koskevat vakiolausekkeet, joille komissio on antanut hyväksyntänsä, sekä hyväksytyt käytännesäännöt tai sertifiointimekanismit ja kolmannen maan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän sitovat sitoumukset.

19) Neuvosto toteaa lisäksi, että direktiivin 95/46/EY nojalla laadittuja vakiosopimuslausekkeita, jotka koskevat tiedonsiirtoa kolmansien maihin, ei ole saatettu ajan tasalle sen jälkeen, kun ne alun perin hyväksyttiin, mukaan lukien yleisen tietosuojasetuksen voimaantulon osalta. Komissiota kehoitetaan arvioimaan ja tarkistamaan ne lähitulevaisuudessa rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden tarpeisiin vastaamiseksi.

20) Jäsenvaltiot ovat todenneet, että joidenkin edellä mainittujen välineiden soveltamisessa hyödyttäisiin lisäselvennyksistä ja -ohjeista. Muutamat jäsenvaltiot ovat esimerkiksi huomauttaneet, että jos tietosuojan tason riittävyyttä koskevaa päätöstä ei ole tehty, rekisterinpitäjällä voi olla vaikeuksia määrittää, mitä voidaan pitää yleisen tietosuojasetuksen 46 artiklassa tarkoitettuina asianmukaisina suojatoimina. Neuvosto katsoo, että selvennykset ja ohjeet olisivat tervetulleita erityisesti Euroopan tietosuojaneuvostolta. Neuvosto panee merkille Euroopan tietosuojaneuvoston jo antaman ohjauksen yritystä koskevista sitovista säännöistä. Lisäksi olisi tarpeellista selkiyttää siirtojen vähimmäisvaatimuksia, noudattaen asianmukaisia suojatoimia viranomaisten välillä. Tämä on tärkeää, koska jäsenvaltioiden viranomaisten on jatkuvasti tehtävä yhteistyötä ja vaihdettava henkilötietoja sellaisten kolmansien maiden viranomaisten kanssa, joiden oikeudellinen kehys poikkeaa EU:n lainsäädännöstä.

4. Yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismit

21) Neuvosto katsoo yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismien olevan keskeisiä välineitä varmistettaessa henkilötietojen suojan korkea ja johdonmukainen taso koko EU:ssa. On odotettavissa, että näiden mekanismien soveltaminen johtaa lähitulevaisuudessa useisiin tärkeisiin yhteisiin päätöksiin ja ohjeasiakirjoihin Euroopan tasolla, mikä osaltaan auttaa ymmärtämään yleistä tietosuojasetusta paremmin ja soveltamaan sitä johdonmukaisesti sekä vähentämään eroavuuksia sen soveltamisessa.

22) Vaikka yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismit katsotaan uusien sääntelypuitteiden keskeisiksi tekijöiksi ja valvontaviranomaisilta edellytetään yhteistyötä, jäsenvaltiot ovat maininneet, että niiden valvontaviranomaisilla on ollut joitakin vaikeuksia näiden mekanismien käyttämisessä. Lisäksi muutamat jäsenvaltiot ovat kiinnittäneet huomiota uusien mekanismien tuomaan hallinnolliseen rasitukseen ja henkilöresursseihin kohdistuviin vaikutuksiin, erityisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 60 artiklan mukaisten määräaikojen vaikutuksiin. Muutamat jäsenvaltiot ovat myös tuoneet esiin haasteita, jotka liittyvät siihen, ettei yleisessä tietosuoja-asetuksessa ole yksityiskohtaisempia säännöksiä rajatylittävissä tilanteissa sovellettavista menettelyistä ja erilaisista perusteista, erityisesti valitusten käsittelystä kansallisen prosessilainsäädännön mukaisesti. Vaikka neuvosto panee merkille valvontaviranomaisten kohtaamat haasteet näiden määräaikojen sekä kansallisen prosessilainsäädännön noudattamisessa, se katsoo, että yleisen tietosuoja-asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon kannalta on tärkeää noudattaa 60 artiklan vaatimuksia.

23) Neuvosto katsoo, että on vielä liian aikaista arvioida yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismien toimintaa, kun otetaan huomioon lyhyt kokemus niiden soveltamisesta. Tästä syystä neuvosto kannustaa komissiota kuulemaan tämän uudelleentarkastelun yhteydessä valvontaviranomaisia ja Euroopan tietosuojaneuvostoa. Neuvosto kannustaa tietosuojaneuvostoa myös tarkastelemaan kysymystä tehokkaiden työjärjestelyjen löytämisestä rajatylittävissä tapauksissa.

5. Kansallisten lainsäätäjien harkinnanvara

24) Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Kuten komissio toi esiin tiedonannossaan, yksi yleisen tietosuoja-asetuksen keskeisistä tavoitteista oli siirtyä pois 28 erilaisen kansallisen lainsäädännön muodostamasta hajanaisesta toimintaympäristöstä, joka oli olemassa direktiivin 95/46/EY nojalla, ja taata oikeusvarmuus yksityishenkilöille ja yrityksille kaikkialla EU:ssa. Neuvosto katsoo, että yleinen tietosuoja-asetus on suurelta osin edistänyt tämän tavoitteen saavuttamista.

25) Yleisessä tietosuoja-asetuksessa jätetään kuitenkin kansalliselle lainsäätäjälle harkinnanvaraa pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä tiettyjen yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi. Harkinnanvara sisältyy useisiin yleisen tietosuoja-asetuksen artikloihin. Komissio ilmoitti tiedonannossaan kiinnittävänsä erityistä huomiota tämän täsmennysvaran käyttöön liittyviin kansallisiin toimenpiteisiin. Komission mukaan kansallisessa lainsäädännössä ei saisi ottaa käyttöön vaatimuksia, esimerkiksi käsittelyä koskevia lisäehtoja, jotka menevät asetusta pidemmälle, kun täsmennysvaraa ei ole. Neuvosto muistuttaa, että neuvoteltaessa yleisestä tietosuoja-asetuksesta asianmukainen harkinnanvara kansallisille lainsäätäjille katsottiin monessa suhteessa tarpeelliseksi. Esimerkiksi 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa jäsenvaltioiden sallitaan pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä, joilla mukautetaan henkilötietojen käsittelyn tiettyjen oikeusperustojen soveltamista. Tästä harkinnanvarasta johtuva tietty hajonta oli siis ennakoitua ja se on perusteltua. Sama koskee myös esimerkiksi 85–86 artiklaa.

26) Useat jäsenvaltiot ovat kuitenkin huomauttaneet, että kansallisella harkinnanvaralla on saattanut olla ennakoimattomia seurauksia sen osalta, että se on jossakin määrin ollut vaikuttamassa suunniteltua hajanaisemman toimintaympäristön syntymiseen. Esimerkiksi kansallisille lainsäätäjille on annettu harkinnanvaraa myös yleisen tietosuoja-asetuksen 8 artiklassa, jossa säädetään 13–16 vuoden ikäisen lapsen suostumuksesta tietoyhteiskunnan palveluihin. Tämä on johtanut siihen, että jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön erilaisia ikärajoja.

27) Vaikka suurin osa jäsenvaltioista ei tuonut esiin kysymystä ikärajojen vaihtelusta, pari jäsenvaltiota kuitenkin piti sitä ongelmallisena ja ehdotti, että harkittaisiin yhtenäisen ikärajan käyttöönottoa. Neuvosto toteaa, että tämä ikärajojen hajanaisuus oli ennakoitavissa jo siinä vaiheessa, kun päätös joustavuuden sallimisesta ikärajan osalta tehtiin yleisestä tietosuoja-asetuksesta käytyjen neuvottelujen päätteeksi. Mahdollisuus valita erilaiset ikärajat 8 artiklan mukaisesti on kuitenkin aiheuttanut oikeudellista epävarmuutta siitä, mitä lakia jäsenvaltioiden välillä sovelletaan tilanteissa, joissa kahden tai useamman jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä sovelletaan yhteen ainoaan käsittelytoimeen.

28) Neuvosto kuitenkin toteaa, että yleistä tietosuoja-asetusta ja sitä täydentäviä kansallisia sääntöjä on sovellettu vain lyhyen aikaa. Alakohtaista lainsäädäntöä tarkistetaan edelleen monissa jäsenvaltioissa. Siksi saattaa olla liian aikaista tehdä lopullisia johtopäätöksiä siitä, millä tasolla oikeudellinen hajanaisuus EU:ssa yleisesti ottaen on. Olisi hyödyllistä saada parempi käsitys siitä, kuinka yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säädösten päällekkäiset alueelliset soveltamisalat ovat vaikuttaneet rekisterinpitäjiin ja henkilötietojen käsittelijöihin ja kuinka nämä käsittelevät tilannetta.

29) Neuvosto korostaa myös tarvetta estää EU:n oikeudellista ympäristöä pirstoutumasta henkilötietojen suojan osalta. EU:n direktiivien ja asetusten, jotka sisältävät henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä, olisi oltava yhdenmukaisia yleisen tietosuoja-asetuksen tai soveltuvien osin direktiivin (EU) 2016/680⁴ tai asetuksen (EU) 2018/1725⁵ kanssa. Oikeus henkilötietojen suojaan olisi myös otettava asianmukaisesti huomioon laadittaessa toimintapolitiikkaa, joka vaikuttaa henkilötietojen käsittelyyn.

6. Yksityissektorin uudet velvoitteet

30) Vaikka yleinen tietosuoja-asetus onkin jossakin määrin vähentänyt rekisterinpitäjiin kohdistuvaa hallinnollista rasitetta, se on myös luonut tiettyjä uusia velvoitteita. Tästä seurannut työmäärän lisääntyminen on vaikuttanut erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yritykset). Tiedonannon mukaan huolimatta siitä, että jäsenvaltioiden tilanteet vaihtelevat, pk-yritykset ovat olleet niitä sidosryhmiä, joilla on eniten kysymyksiä yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta. Vastaavasti muutamat jäsenvaltiot ovat huomauttaneet, että dokumentointivaatimuksista kärsineiden toimijoiden joukossa on ollut joitakin hyväntekeväisyys- tai vapaaehtoisjärjestöjä.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/YOS kumoamisesta.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta.

31) Joiltakin jäsenvaltioilta saatujen tietojen mukaan pk-yritykset ovat tyytymättömiä esimerkiksi rajoitettuun poikkeukseen velvoitteesta ylläpitää selostetta käsittelytoimista. Yleisen tietosuoja-asetuksen 30 artiklan 5 kohdassa vapautetaan yritykset tai organisaatiot, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää, velvollisuudesta ylläpitää selostetta käsittelytoimista, mutta tietyin edellytyksin, joita sovelletaan vain harvoin. Neuvosto toteaa, että yleisen tietosuoja-asetuksen riskiperusteinen lähestymistapa oli lainsäätäjän valinta, mutta katsoo, että olisi tärkeää yrittää arvioida, miten aiottu tasapaino yhtäältä riskiperusteisen lähestymistavan ja toisaalta sen välillä, että pk-yritysten erityistarpeet on otettava huomioon (johdanto-osan 13 kappale), toimii käytännössä.

32) Toinen esimerkki uusista velvoitteista on velvoite ilmoittaa valvontaviranomaisille henkilötietojen tietoturvaloukkauksista ja dokumentoida tällaiset tietoturvaloukkaukset (yleisen tietosuoja-asetuksen 33 artikla). Jäsenvaltioilta saatujen tietojen mukaan 33 artiklan nojalla tähän mennessä tehtyjen ilmoitusten määrä EU:n tasolla on huomattava. Näin ollen vaikuttaa siltä, että tämä velvoite on aiheuttanut lisätyötä sekä rekisterinpitäjille että valvontaviranomaisille.

33) Vaikka johdanto-osan 13 kappaleessa jäsenvaltioita ja niiden valvontaviranomaisia kannustetaan ottamaan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten erityistarpeet huomioon soveltaessaan tätä asetusta, neuvosto on yhtä mieltä siitä, että kansallisten valvontaviranomaisten tai Euroopan tietosuojaneuvoston pk-yrityksille antama lisäohjaus ja tuki voisi olla hyödyllistä. Muutamien jäsenvaltioiden valvontaviranomaiset ovat jo kehittäneet pk-yrityksille kohdennettuja ohjeita ja välineitä niiden kysymyksiin ja tarpeisiin vastaamiseksi. Neuvosto korostaa näiden viranomaisten ja Euroopan tietosuojaneuvoston roolia pk-yritysten ja hyväntekeväisyys- tai vapaaehtoisjärjestöjen neuvonnassa ja kannustaa niitä toimimaan aktiivisemmin tässä suhteessa. Valvontaviranomaiset voisivat myös kehittää käytännön välineitä, joilla autettaisiin pk-yrityksiä noudattamaan yleistä tietosuoja-asetusta. Näitä voisivat olla yhdenmukaistettu lomake, jolla rekisterinpitäjät ja henkilötietojen käsittelijät ilmoittavat valvontaviranomaisille henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta, tai käsittelytoimia koskevan selosteen yksinkertaistaminen.

7. Unionin ulkopuolelle sijoittautuneiden rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden edustajat

34) Jäsenvaltiot ovat kiinnittäneet huomiota mahdollisuuteen, että unionin ulkopuolelle sijoittautuneet rekisterinpitäjät tai henkilötietojen käsittelijät saattavat jättää noudattamatta yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetettuja velvoitteita. Yksi sen velvoitteista on 27 artiklassa rekisterinpitäjille ja henkilötietojen käsittelijöille asetettu vaatimus nimetä edustaja unionin aluetta varten. On epävarmaa, missä määrin kolmansiin maihin sijoittautuneet rekisterinpitäjät ovat noudattaneet tätä velvoitetta, mutta jäsenvaltioilta saatujen tietojen mukaan on tapauksia, joissa edustajaa ei ole nimetty. Olisi hyödyllistä saada tietoa siitä, missä määrin rekisterinpitäjät tai henkilötietojen käsittelijät, jotka eivät ole sijoittautuneet unioniin, ovat nimenneet edustajan 27 artiklan mukaisesti ja mitä toimia valvontaviranomaiset toteuttavat varmistaakseen tämän velvoitteen noudattamisen.

35) Lisäksi 30 artiklan 2 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelijän edustajan on ylläpidettävä selostetta kaikista rekisterinpitäjän lukuun suoritettavista käsittelytoimista ja toimitettava se pyynnöstä valvontaviranomaiselle. Ei ole täysin selvää, mitä valvontaviranomainen voi tehdä tilanteissa, joissa edustaja ei noudata velvoitettaan. Toinen näkökohta, joka saattaa edellyttää lisäpohdintaa, on edustajan vastuun laajuus siinä tapauksessa, että rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä ei noudata säännöksiä. Euroopan tietosuojaneuvoston äskettäin päivitetty ohjeet olivat siis tervetulleita.

8. Johtopäätökset

36) Neuvosto kehottaa komissiota omaksumaan tulevassa kertomuksessaan laajan näkökulman, joka menee yleisen tietosuoja-asetuksen 97 artiklassa nimenomaisesti mainittuja V ja VII lukuja pidemmälle. Kun otetaan huomioon yleisen tietosuoja-asetuksen merkitys ja vaikutukset, on olemassa vahvoja argumentteja sen puolesta, että aihetta tarkasteltaisiin ja että siitä keskusteltaisiin laajemmin neuvoston, Euroopan parlamentin ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien, kuten valvontaviranomaisten, kannanottojen perusteellisen tarkastelun pohjalta.

37) Tässä asiakirjassa esitetään ne yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamista ja tulkintaa koskevat kysymykset, jotka ovat tähän mennessä herättäneet jäsenvaltioissa eniten huolta. Ne koskevat erityisesti seuraavia: 1) haasteet asianmukaisten suojatoimien määrittämisessä ja soveltamisessa silloin, kun tietosuojan tason riittävyttä koskevaa päätöstä ei ole annettu; 2) valvontaviranomaisille yleisen tietosuoja-asetuksen VII luvun mukaisista yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismeista koitua lisätyö sekä kyseisten mekanismien resursseihin kohdistuvat vaikutukset; 3) ennakoimaton lainsäädännön hajanaisuus; 4) yleisen tietosuoja-asetuksen tietyillä säännöksillä käyttöön otetut uudet velvoitteet rekisterinpitäjille ja henkilötietojen käsittelijöille yksityisellä sektorilla; ja 5) valvontaviranomaisten toteuttamat toimet sellaisiin tilanteisiin puuttumiseksi, joissa kolmansiin maihin sijoittautuneet rekisterinpitäjät eivät ole nimenneet edustajaa unionin aluetta varten.

38) On kuitenkin olemassa myös useita yleisen tietosuoja-asetuksen muihin säännöksiin liittyviä kysymyksiä, joita yksittäiset jäsenvaltiot ovat tuoneet esiin. Neuvosto toteaa, että kysymysten määrä johtuu pääasiassa siitä, että yleistä tietosuoja-asetusta on sovellettu vain lyhyen aikaa, mutta se kuitenkin katsoo, että niitä käsiteltävä tavalla tai toisella. Neuvosto on yhtä mieltä siitä, että monet jäsenvaltioiden esille ottamista kysymyksistä ovat tulkintakysymyksiä, jotka voitaisiin ratkaista esimerkiksi lisäohjeiden avulla, vaikka joitakin aineistoja on jo saatavilla. Neuvosto panee merkille kansallisten Euroopan tietosuojaneuvoston ja valvontaviranomaisten roolin ohjeiden antajana. Huomiota olisi kiinnitettävä erityisesti seuraaviin:

- Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltaminen uusien teknologioiden alalla sekä suuriin teknologiayrityksiin liittyvät kysymykset;
- Käytännön välineet pk-yrityksille, hyväntekeväisyys- ja vapaaehtoisjärjestöille, kuten yhdenmukaistettu lomake, jolla rekisterinpitäjät ja henkilötietojen käsittelijät ilmoittavat valvontaviranomaisille henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta, tai käsittelytoimia koskevan selosteen yksinkertaistaminen sekä muut asianmukaiset välineet, joilla pk-yritykset voivat soveltaa yleistä tietosuoja-asetusta erityistarpeidensa mukaisesti;
- valvontaviranomaisten tehokkaat työskentelyjärjestelyt rajatylittävissä tapauksissa; ja
- Sellaisiin tilanteisiin liittyvät kysymykset, että EU:n ulkopuolelle sijoittautunut rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä ei noudata velvoitteitaan.

39) Lisäksi monista mainituista kysymyksistä ja aiheista, erityisesti niistä, jotka kuuluvat kansallisen lainsäätäjän toimivaltaan sekä kehitteillä oleviin teknologioihin liittyviin haasteisiin, on vielä syytä keskustella lisää ja jakaa kokemuksia jäsenvaltioiden ja komission välillä. Olisi kartoitettava, mikä olisi sopiva foorumi tällaisille keskusteluille, jotka eivät saisi olla päällekkäisiä Euroopan tietosuojaneuvoston työn kanssa.

40) V luvun osalta neuvosto kannustaa komissiota sekä tarkastamaan nykyisiä tietosuojan riittävyttä koskevia päätöksiä että tarkastelemaan mahdollisuuksia hyväksyä uusia tällaisia päätöksiä unionin oikeudessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti, ja kartoittamaan mahdollisuutta käsitellä nimenomaisesti siirtoja viranomaisille ja viranomaisten välillä hyväksyttäessä tällaisia päätöksiä. Samalla neuvosto on yhtä mieltä siitä, että on yhtä tärkeää käsitellä muiden V luvun nojalla käytettävissä olevien välineiden soveltamista, jotta rekisterinpitäjät saisivat selkeyttä siihen, milloin asianmukaisten suojatoimien voidaan katsoa olevan olemassa ilman tietosuojan tason riittävyttä koskevaa päätöstä.

41) Neuvosto toteaa VII luvun osalta, että joitakin huolenaiheita on esitetty edellä. Neuvosto katsoo, että valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä olisi edelleen vahvistettava. Tässä yhteydessä komission tulevassa kertomuksessa olisi käsiteltävä kansallisten valvontaviranomaisten ja Euroopan tietosuojaneuvoston resurssien merkitystä. Neuvosto katsoo, että myös VII luvun soveltamiseen liittyvät menettelyllisiä haasteita olisi käsiteltävä. Neuvosto kannustaa komissiota kuulemaan valvontaviranomaisia ja Euroopan tietosuojaneuvostoa.

42) Neuvosto panee merkille lainsäädännön hajanaisuuden riskin, joka liittyy siihen harkinnanvaraan, joka jäsenvaltioilla on pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten soveltamisen mukauttamiseksi. Vaikka tämä harkinnanvara on ollut tarkoituksellinen yleisen tietosuoja-asetuksen tiettyjen säännösten täsmentämiseksi ja näin ollen tietty hajanaisuus on perusteltua, neuvosto katsoo, että alan kehitystä olisi seurattava tiiviisti. Lisäksi neuvosto katsoo, että tietosuojanäkökohdat ja yleinen tietosuoja-asetus on ehdottomasti otettava huomioon täysimääräisesti asiaankuuluvassa EU:n toimintapolitiikassa ja säädöstyössä.

43) Neuvosto katsoo, että on tärkeää edistää yleisellä tietosuoja-asetuksella käyttöön otettua eurooppalaista mallia ja varmistaa kaikille sidostyhmille oikeusvarmuus tulevina vuosina. Komission olisi näin ollen käsiteltävä kertomuksessaan edellä mainittuihin aiheisiin liittyviä kysymyksiä ja ehdotettava asianmukaisia tapoja ratkaista ne. Lisäksi komission olisi myöhempien 97 artiklan mukaisten kertomusten valmistelemiseksi jatkettava yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta saatujen kokemusten seurantaa ja analysointia erityisesti tässä asiakirjassa esitettyjen kysymysten osalta. Neuvosto myös korostaa, että on tärkeää tarkastella ja selkiyttää yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamista ja valmiuksia vastata uusien teknologioiden aiheuttamiin haasteisiin mahdollisimman pian.
